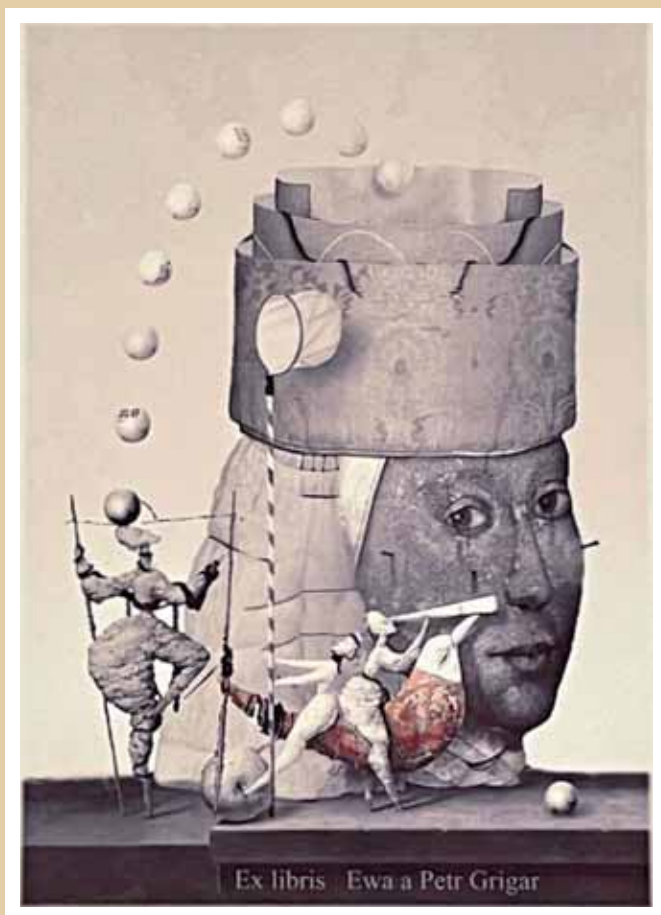
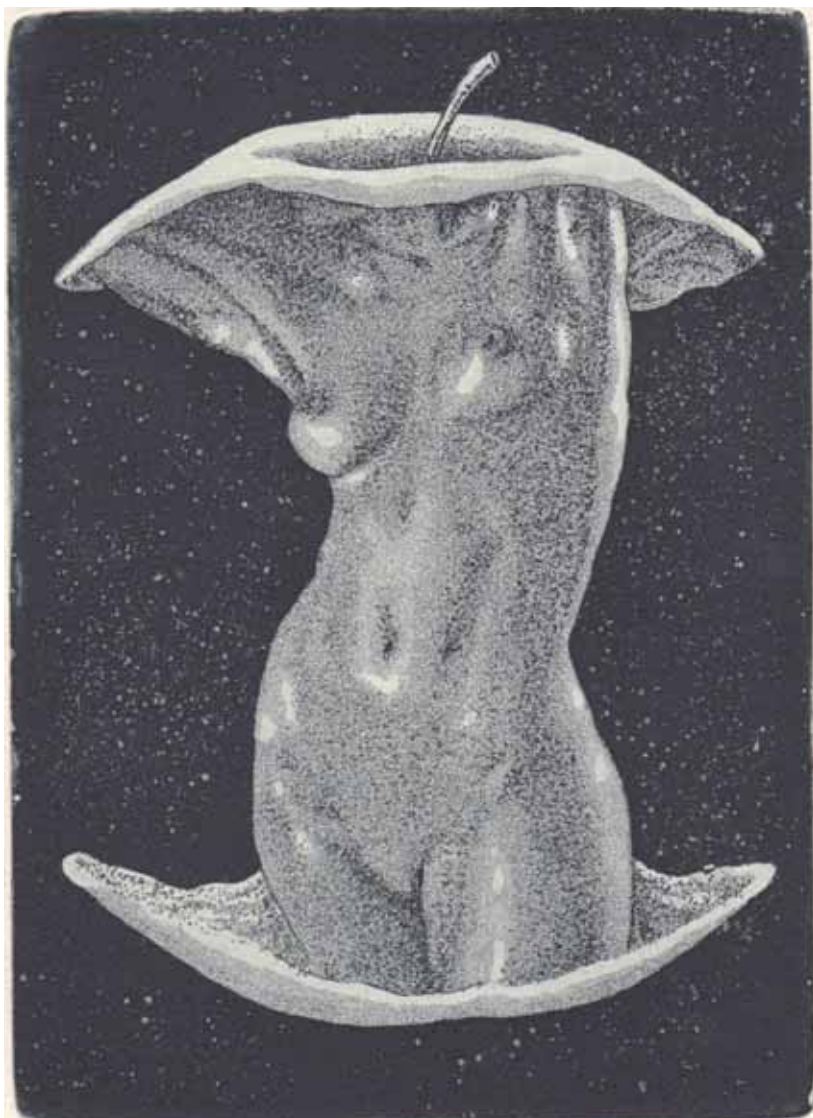


1/2026

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS





Gennadij Alexandrov, Jablko, C3+C5, 2026

TAJEMNÝ SVĚT ZDENKA JANDY – SURREALISMUS A SYMBOLIKA V EXLIBRIS

Pro sběratele exlibris jsou díla českého umělce Zdenka (Zdeňka) Jandy zahle-
na závojem přitažlivé tajemnosti, která
se týká jak použité grafické techniky, tak
alegorického zobrazení témat. Propo-
jují se zde symboly minulosti se znaky



Z. Janda a E. Grigar, Dobříš, 5. 12. 2025,
foto K. Hamšík

současnosti. Jandova tvorba překračuje
hranice tradiční grafické tvorby – jeho
exlibris jsou tištěna digitálně a v kom-
pozici autor využívá historizující prvky
z období renesance či baroka při současn-
né inspiraci vlámskými mistry 16. století.
Výsledkem jsou surrealistické obrazy re-
zonující se současným světem. K hlub-
šímu ponoření do Jandova surrealistic-
kého díla mne přivedl pan Mgr. Alois
Sassmann, když mě požádal o napsání
článku, který by přiblížil tvorbu tohoto
umělce čtenářům *Knižní značky*.



Z. Janda a E. Grigar, Dobříš, 5. 12. 2025,
foto K. Hamšík

A tak se mi jedno šedé páteční prosin-
cové odpoledne roku 2025 proměnilo
v příjemnou návštěvu u Mistra Jandy
v Dobříši, kterou jsem uskutečnila s dob-
rým přítelem umělce, panem Karlem
Hamšíkem. Mistr nás spolu se svou mi-
lou manželkou Jitkou srdečně přivítal
ve svém domově chutným koláčem
a vyprávěl nám o svém životě spojeném
s uměleckou tvorbou.

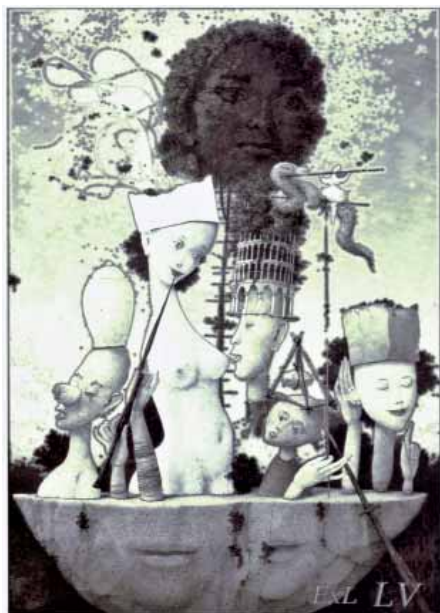
Zdenek Janda se narodil 5. června 1953
v Lounech, rodném městě Zdeňka Sý-
kory, který sehrál zásadní roli v Jandově



Z. Janda, *Ostrov na poušti (slov)*, CGD, 2014

vedení do světa výtvarného umění. Již
od sedmé třídy, jak sám umělec vzpo-
míná, se jako nejmladší účastník zapojil
do městského výtvarného kroužku ve-
deného Z. Sýkorou, kde si začal svůj prv-
ní „románek“ s temperou. Účast ve výt-
varném kroužku byla otevřená všem
zájemcům – každý přispíval podle svých
možností – a těšil se mimořádné obl-
bě, neboť Sýkora byl velmi oblíbeným
pedagogem s výjimečným didaktickým
nadáním. Janda se později účastnil i Sý-
korových krajinářských kurzů v plenéru,

kde se setkal s umělci, jako byli Hugo Demartini, Václav Jíra či Vladislav Mirvald. Další etapou jeho výtvarného vzdělávání byla Střední průmyslová škola keramická v Karlových Varech, kde pod vedením profesora Vlastimila Květenského krátce experimentoval s grafikou, především se sitotiskem, a vytvářel práce větších formátů.

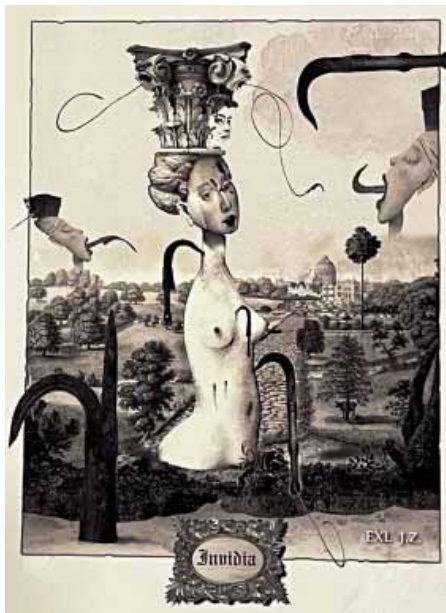


Z. Janda, *A loď pluje*, CGD, 2023

V Jandově životopise figuruje také přátelství s Karlem Krylem, pro nějž umělec vytvořil jedinečný portrét hudebníka – olejomalbu na plátně zasazenou do experimentálního rámu. Přátelství s K. Krylem pokračovalo i v Německu, kde oba jako sousedé zapustili nové životní kořeny. Po odchodu do exilu Z. Janda v bavorském Mnichově pracoval ve filmových studiích a zároveň se nadále věnoval především malířské tvorbě. V pozdních osmdesátých letech

se jeho styl ustálil do podoby, kterou sám autor označuje jako „alegorický surrealismus“.

Do České republiky se Janda vrátil společně se svou manželkou v roce 1994 a usadil se v Dobříši. Zde má ve svém domě samostatný ateliér, do něhož nemá přístup nikdo kromě samotného umělce, ani jeho manželka!



Z. Janda, *Invidia*, CGD, 2024

Při retrospektivním pohledu na jeho tvorbu zaujímá dominantní postavení malba se specifickou symbolikou i formou provedení. Ke každému obrazu Janda vytváří originální rám, který je nedílnou součástí díla a který dotváří jednotu celku. Obrazy vznikají na speciální desce za použití kombinovaných technik, v nichž se prolínají vrstvy tempery a olejových barev.

Na otázku, zda dává přednost malbě či grafice, umělec jednoznačně odpovídá,

že malbě. Při plánování práce na nadcházející rok si pro grafiku – v poslední době především pro exlibris – vyhraduje pouze poměrně malé časové období, zatímco většinu času věnuje malířské tvorbě. Dříve se domníval, že tvorba exlibris by mohla sloužit jako jakési preludium ke konkrétním malířským dílům, tedy že přechod mezi technikami bude do jisté

Janda odmítl. Stalo se tak po výstavě obrazů, které Scherzera natolik okouzly, že po pěti letech svou žádost zopakoval – a tentokrát umělec souhlasil.

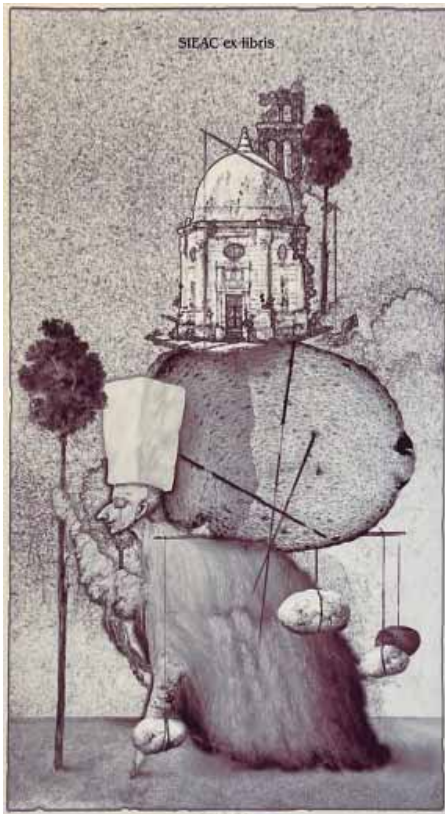
Další objednávka přišla od pana Luigia Bergomiho (*Babylon of Worlds*, 2016) a o tři roky později od paní Lucie Vavrové (*Vzhůru ke hvězdám / Onwards to the stars*, 2019). V následujících letech se



Z. Janda, *Cesta k přírodě, CGD, 2021*

míry synchronizovaný. Postupně však dospěl k poznání, že každé exlibris je plnohodnotnou, samostatnou kompozicí, která vyžaduje srovnatelně intenzivní promyšlení jako jakékoli jiné jeho dílo, bez ohledu na použitou techniku.

Oficiální seznam Jandových exlibris začíná dílem *Ostrov na poušti / Island in the desert*, vytvořeným pro Karla Scherzera v roce 2014. Umělec však při našem rozhovoru vysvětlil, že ve skutečnosti jeho úplně první exlibris vzniklo již kolem let 1974–1975 pro otce jeho manželky Jitky, básníka a kolážistu. Když ho pan Scherzer poprvé oslovil s žádostí o realizaci exlibris,



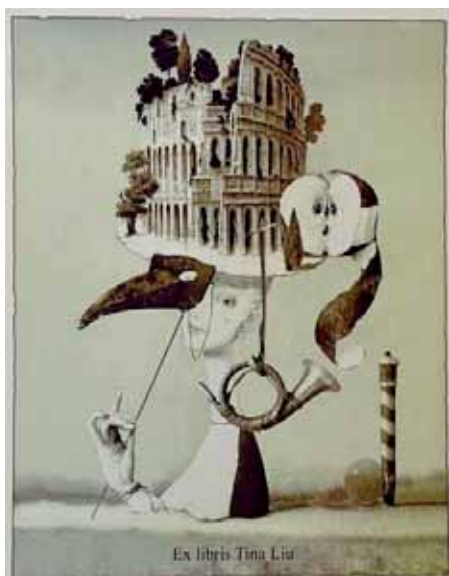
Z. Janda, *Exlibris pro S. I. E. A. C., CGD, 2025*

počet exlibris postupně zvyšoval, když někteří sběratelé objednávali nikoli jedno, ale rovnou dvě či více děl. Patří mezi ně například Jan Vavera, Hans Manche, Frans van der Veen či Luboš Vaněk, který se svými čtyřmi exlibris (počet k roku

2025) jednoznačně vede mezi českými sběrateli co do jejich počtu (*Cesta k přírodě, Labyrint světa, A loď pluje, Bambini del Mondo*).

Rok 2024 byl pro Jandu dosud nejproduktivnějším rokem v tvorbě exlibris – vzniklo celkem dvanáct prací včetně exlibris *Loterie osudu*, které pro mne autor vytvořil na začátku tohoto roku. Sedm dalších tvoří první autorovu sérii *Sedm smrtel-*

Při rozhovoru o exlibris umělec rozložil na stůl soubor všech 41 exlibris vytvořených do roku 2025, včetně těch nejnovějších, jako je unikátní exlibris realizované pro SIEAC (Shuohai International Ex Libris Graphics Art Collection) z čínského Tchien-tinu. V tomto exlibris vystupuje jako hlavní postava Ahasver, věčný poutník, převzatý z legendy o „věčném Židovi“, který je za své provinění odsou-



Z. Janda, *Madamme Historia, CGD, 2025*

ných hříchů, věnovanou Janu Zimovi (iniciátorovi projektu), Luigimu Bergomimu a Claudiu Stacchiemu. Umělec přiznává, že si zpočátku nebyl jistý, zda dokáže každý z hříchů ztvárnit zcela originálním způsobem, neboť interpretací tohoto tématu již existuje nespočet. Výsledný efekt jej však příjemně překvapil: symbolické kompozice zasazené do snových krajín s výraznými kontrasty monochromní barevnosti vytvořily atmosféricky působivý, novobarokní charakter celé série.



Z. Janda, *Maják, 2020*

zen k bloudění světem až do soudného dne. V krásné monografii *Zdenek Janda*, věnované umělcově tvorbě a vydané roku 2022 spolkem S. V. U. Mánes v Praze (náklad jen 400 kusů), lze nalézt autorovo vyjádření k tomuto tématu: „*Tedy každý obraz a zpodobnění Ahasvera v sobě nese i odkaz na nekonečnou pouť, na ne-*

končící bloudění světem jako těžký a trvalý úděl". Zaměříme se nyní na techniku provedení exlibris, která není zcela zřejmá. Umělec vytváří své kompozice digitální technikou a tisk provádí na speciálně vybraném papíře s vhodným pH, aby byla zajištěna co nejdélsí trvanlivost tisku a sytost barev. Jak sám autor poznamenává, nalezení vhodného papíru v požadovaném množství je však vždy náročné. Moderní tiskové technologie nabízejí ši-



Z. Janda, *Volání v poušti, CGD, 2022*

roký prostor pro experimentování, což je patrné zejména na exlibris z roku 2025, kde Janda stále odvážněji pracuje s různými barevnými variantami, např. v díle *Die Birne von Troya* vytvořeném pro Jacka Van Peera či v *Savage of Art* pro Alžbětu Sirotkovou.

V Jandově tvorbě může pozorný divák pozorovat opakující se motivy: loupané jablko, granátové jablko, dřevo, ženské torzo, věže, ptáky, hady či krajinu. Každý z těchto prvků však v konkrétní kompozici nese odlišnou významovou kono-

taci – podobně jako písmena abecedy, která svým uspořádáním vytvářejí vždy jiná slova. Například motiv věže zasazené do klobouku z prvního Scherzerova exlibris z roku 2014 autor využívá později nejméně desetkrát, pokaždé s odlišným provedením, rozměrem, symbolikou i barevností. Zřetelné je to patrné i na nejnovějším exlibris z roku 2025 *Madamme Historia*, vytvořeném pro sběratelku Tinu Liu, kde zobrazení rozpadající se neorganické věže spolu s organickou strukturou stromů a loupaného jablka rezonuje jako metafora času: propojení minulosti s budoucností.

Detaily svých obrazů a jejich význam vysvětluje Janda v knize *Zdenek Janda* v samostatné kapitole VI, k *Jablku* mimo jiné uvádí: *Prvek loupaného jablka odkazuje na budoucnost a je zárodkem nové myšlenky, která vzklíčí.*

Lze si jen přát, aby se tento myšlenkový postup v umělcově tvorbě nadále promítal do vzniku nových okouzlujících exlibris.

Ewa Grigar

Literatura:

Zdenek Janda. Praha: S. V. U. Mánes, 2022.
Autoři textů: Olga Václavková, Zdenek Janda, Miloš Jodas.

OTÁZKY ALOISE SASSMANNA PRO MICHAELA GRYKSU Z ÖEG

Co tě přivedlo ke sbírání exlibris? Sbíráš i jiné věci?

Před více než třiceti lety mi byla na výstavě spojené s prodejem knih nabídnuta ke koupi neuspořádaná sbírka exlibris v krabici od bot. Tehdy jsem ještě netušil, jaký poklad se přede mnou nachází, ale to množství drobných grafických listů se mi okamžitě zalíbilo. Jednalo se o sbírku



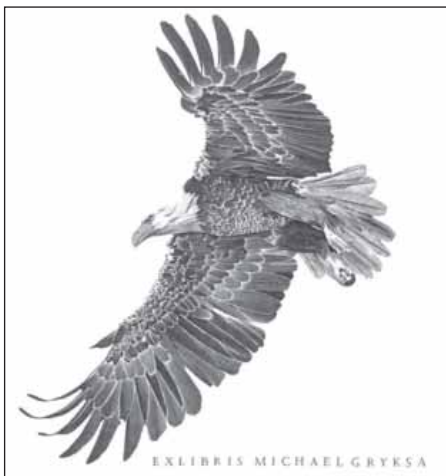
Michael Gryksa, Paderborn, 2017, foto M. Petřík

přibližně 200 mědirytin od umělce Alfreda Cossmanna. Vedle mnoha listů tohoto vynikajícího mistra zde byli zastoupeni i další významní umělci: Ranzoni, Teubel, Taussig, Woyty Wimmer a Schimek. Měl jsem štěstí, že jsem hned na začátku získal krásný základ své pozdější sbírky.



Frank Ivo van Damme, C2, 2001

Sběratelství jsem měl v krvi už od dětství – dříve jsem sbíral známky, mince a minerály, tedy věci, které byly tehdy ještě poměrně snadno dostupné. Přitom jsem se mimoděk naučil umění, jak mluvit s jinými sběrateli a stejně smýšlejícími lidmi. To mi později velmi pomohlo, když jsem začal sbírat exlibris.



Lembit Löhmus, C2, 2013

Jak dlouho jsi členem SSPE?

To nedokážu přesně říci, ale je to už opravdu dlouho, protože si pamatuji na nespočet setkání SSPE, kterých jsem se jako jeden z mála Rakušanů zúčastňoval. Od samého začátku mě mile překvapilo, že se se mnou téměř všichni členové SSPE domlouvali německy, když já jsem neznal ani jedno české slovo. Přátelský způsob, jakým jsem byl přijat, mě utvrdil v tom, že jsem se rozhodl správně, když jsem se stal členem SSPE. (Podle členské evidence je Michael Gryksa členem SSPE od 30. 7. 2009, pozn. A. S.).

Co tě jako Rakušana přivedlo mezi české sběratele?

Byla to setkání s Karlem a Marií Urbanovými, Milanem Humplíkem a Jiřím Hlino­vským, kteří mě pozvali, abych poznal také českou sběratelskou scénu. Tyto osobnosti jsem potkával na německých a rakouských setkáních sběratelů exlibris. Každému z nich jsem vděčný za to, že mi umožnili poznat tento do té doby neznámý svět, a přitom tak blízký Rakousku. V SSPE jsem našel také mnoho radosti.



David Bekker, C4+C5+C7, 2010

Velmi často navštěvuješ akce SSPE. Co se ti líbí – a co bys případně dělal jinak?

Když jsem viděl, jaké aktivity jednotlivé společnosti vyvíjejí, byl jsem ohromen. Všechny sice dělají v podstatě totéž – spojují sběratele – ale přesto má každá společnost své zvláštnosti. U SSPE rád vzpomínám na aukce exlibris, které pořádal Milan Humplík; pro mě to byl vždy mimořádný zážitek, zejména proto, že jsem nerozuměl českému jazyku, ale Karel Urban mi jednotlivé kroky vždy současně tlumočil. Díky tomu jsem mohl získat mnoho zajímavých exlibris do své sbírky nejen výměnou, ale i na aukcích

SSPE. Samozřejmě si kromě mnoha příjemných rozhovorů vždy velmi užívám i českou kuchyni, které si na setkáních SSPE velmi vážím, protože u nás doma se vždy vařilo mnoho pokrmů z dob monarchie. Podle hesla: „...když byly Čechy ještě u Rakouska, před 100 lety...“



Katarína Smetanová, C3, 2010

Jak vnímáš současnou situaci v umění a výměně exlibris v Evropě?

To je velmi zajímavá otázka! Pod vlivem nedávné pandemie, mnoha krizí, které nikoho nešetřily, a stárnutí členské základny ve všech sběratelských společnostech je obtížné najít na tuto situaci správné odpovědi. Bohužel jsme v posledních dvou letech zažili zániky několika spolků. Neměli bychom se však dívat jen zpět, ale především dopředu do budoucnosti. Proto je důležité pečovat o mezinárodní soudržnost. Z tohoto

důvodu jsou pro mě návštěvy co největšího počtu setkání po celé Evropě vítaným zpestřením. Patří sem setkání SSPE, SELC (Švýcarsko), ÖEG (Rakousko), DEG (Německo) a L'AIE (Itálie).



Gennadij Vereschagin, C3+C5, 2019

Jaká je v současnosti situace v rakouském spolku – ve spolku, jehož členy jsem i já s manželkou?

V Rakousku došlo na konci roku 2025 ke změně předsedy. Nyní se opět plánují setkání ÖEG, přičemž nejbližší se uskuteční od 25. do 27. září 2026 v benediktinském klášteře Seitenstetten, který se nachází mezi Salcburkem a Vídní. Podrobné informace budou zveřejněny v nejbližší době. Stejně jako všude jinde máme i my přirozený úbytek členů v důsledku úmrtí, ale pravidelně získáváme nové členy, a proto vidím budoucnost Rakouské exlibristické společnosti vel-

mi pozitivně. Počet členů se tak drží poměrně stabilně kolem 140. Musíme ještě zapracovat na tom, abychom motivovali více spolupracovníků, aby se pracovní zátěž rozdělila mezi více lidí (organizace setkání a výstav, psaní příspěvků a řešení organizačních záležitostí).

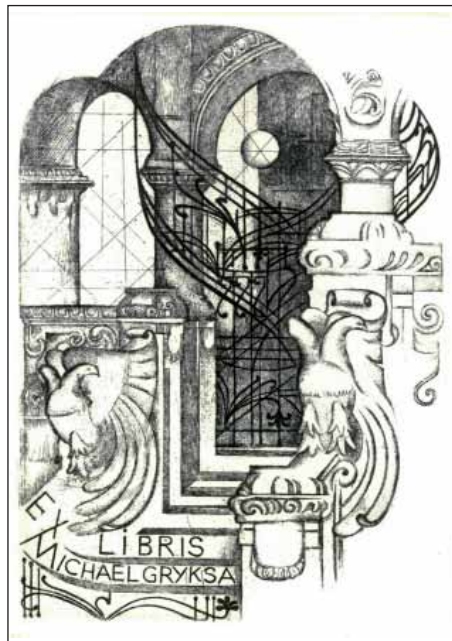


Peter Kocák, C3+C5, 2017

Které autory exlibris máš obzvlášť rád? Jsou umělci, které cíleně sbíráš? Podíleš ses na knize o díle vynikajícího rakouského mistra – mimo jiné také tvůrce exlibris – Maxe Kislingera. Proč se podle tebe vyplatí vracet se ke starým mistrům?

Jak je již řadu let obecně známo, sbíral jsem s velkou pečlivostí vše od Franze von Bayrose (1866–1924). Poté, co jsem jeho dílo zkompletoval, začal jsem sbírat vše o fascinujícím sběrateli exlibris, kulturním pracovníku, novináři, spisovateli, překladateli a vydavateli Karlu Jaroslavu Obrátilovi (1866–1945). Bayros a Obrátil byli po dlouhou dobu ve vzájemném kontaktu. Mám slabost pro nádherné „staré mistry“, jak říkáš – měli vysokou kvalitu a zvláštní výraz, které byly spoje-

ny s velmi vysokou řemeslnou i uměleckou dovedností. Má spolupráce na 72. ročence ÖEG článkem k výstavě věnované Maxu Kislingerovi (1895–1983) se omezila na poskytnutí informací o zapůjčení objektů z mé vlastní sbírky Kislingerových exlibris a grafik.



Safiya Piskun, C3, 2012

Jaký máš názor na exlibris vytvořená pomocí umělé inteligence (AI) nebo digitální techniky?

Protože již nějakou dobu studuji dějiny umění na Vídeňské univerzitě, cítím se obzvláště blízko umělcům, kteří ke tvorbě svých děl ještě nepoužívali umělou inteligenci či počítače. Přesto mám ve své sbírce i několik dokladových kusů takto moderně vytvořených listů. Zvláště bych chtěl vyzdvihnout práce Wima Zwierse (1922–2019), který začal s těmito elektronickými pomůckami pracovat až

ve vysokém věku, protože mu zrak již nedovoloval pokračovat v přesné a pracné mědirytecké technice, v níž vytvořil skutečně mistrovská díla.

Mohl bys nás pozvat na letošní kongres ÖEG? Kdy a kde se bude konat a na co se můžeme těšit?

Velmi rád zvů své české přátele ze SSPE na kongres (setkání) ÖEG na podzim roku 2026 (25. – 27. září 2026) a jsem si jistý, že mnozí toto pozvání přijmou. Program se právě dokončuje, ale půjde o nezapomenutelné tří denní setkání, protože klášter Seitenstetten ukrývá vynikající sbírku umění a grafiky, kterou navštívíme. Vedle tradičního setkání sběratelů budou připraveny odborné přednášky, prohlídka kláštera a plánována je i výstava exlibris. Společná večere umožní navázání dalších kontaktů. Ubytování budeme přímo v klášteře a v jeho přilehlé budově, ceny tedy budou velmi příznivé, jídlo bude velmi dobré a vydatné (neznám žádné hubené mnichy).

Michaeli, děkuji za zajímavý rozhovor a přijmi prosím ode mě a od všech členů SSPE dodatečné blahopřání k tvým narozeninám 10. února 2026.

Alois Sassmann

Děkuji za možnost si s tebou takto podrobně popovídat a za blahopřání k narozeninám. Na shledání v klášteře Seitenstetten!

Michael Gryksa

Ing. Michael Gryksa se narodil 10. 2. 1961. Členem SSPE se stal v r. 2009. Bydlí ve Vídni na adresa Westbahnstr. 27/74. Ve výboru ÖEG zastává již několik let funkci pokladníka. Současným předsedou ÖEG je od prosince 2025 Univ.-Prof. Dr. Dr. Michael G. Schimek.

EXLIBRIS FRANTIŠKA KOŽÍKA

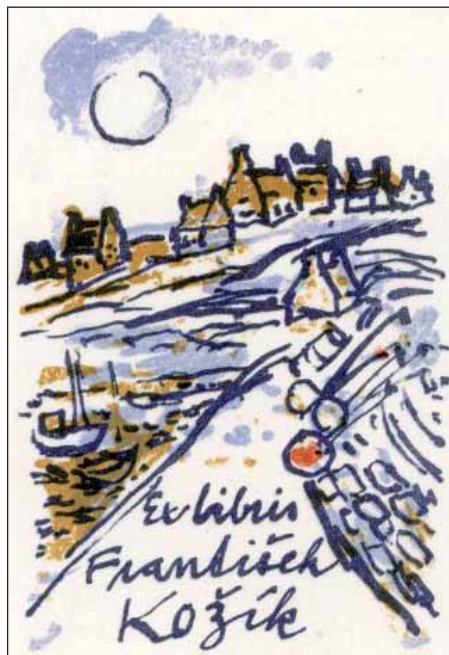
JUDr. František Kožík, prozaik, autor životopisných románů z uměleckého prostředí, dramatik, básník, autor prací pro děti a rozhlasových her, operní a operetní textař, filmový a televizní dramaturg a scenárista, pracovník Radiojournalu v Brně, se narodil 16. května 1909 v Uherském Brodě v rodině okresního soudce Františka Kožíka (*1876). Přes východomoravská města se s rodiči na-

1941 do pražského rozhlasu a tam působil do roku 1951, poté byl dramaturgem Československého filmu, a to až do odchodu do důchodu k 1. 1. 1974. Zemřel 5. 4. 1997 v Praze.



Emil Kotrba, X2, 1963

konec přestěhoval do Brna, kde v r. 1927 maturoval, právnická studia dokončil v 1931 na Masarykově univerzitě v Brně a pak byl po dva roky soudním čekatelem. Souběžně se studiem na právnické fakultě navštěvoval konzervatoř, obor režie a dramaturgie, a to do roku 1940. Aby unikl přílišnému zájmu brněnského gestapa o jeho činnost, odešel v roce



František Emler, L2/3, 1986

V období protektorátu působil jako dramaturg propagandistických skečů, od roku 1944 mu byla znemožněna publikační činnost. Důvodem by mohla být jeho nedobrovolná účast při odkrývání masových hrobů čtyř tisíc polských důstojníků zajatých sověty a popravených u vesnice Katyně v roce 1940. Kožík tam byl poslán v roce 1943 po objevení hrobů wehrmachtem spolu s dalšími veřejně činnými osobami z okupovaných zemí (ze Slovenska to byl mj. Gustáv Husák). Kožík věcně referoval o objevu hrobů 30. dubna 1943 v rozhlasu, přičemž část projevu pře-

braly následně i noviny, aniž by z činu obvinil jednu či druhou stranu. Po roce 1948 využila Státní bezpečnost tuto jeho zprávu jako záminku a přinutila umělce ke spolupráci.

Kožíkova literární činnost začala již při studiu na brněnském gymnáziu. Jeho nejznámějším dílem se stal životopisný román *Největší z pierotů* (1939) o jednom z největších velikánů pantomimy ve Francii, narozenému v Kolíně české matce, Jeanu Gaspardu Deburauovi (1796–1846). Byla to první ze série jeho životopisných knih. Celkem vydal kolem jednoho sta beletristických knih, v roce 1976 byl poctěn titulem zasloužilý umělec a v roce 1988 se stal národním umělcem, jeho literární pozůstalost je uložena v Památníku národního písemnictví v Praze.

Z našeho hlediska je zajímavý poměrně vysoký počet exlibris vytvořených na jeho jméno: 1. Alex Beran. Ex libris F. K. 1985; 2. Alex Beran. E. L. J. K. D. 1796–1868 Deburau. C4; 3. František Emler. Ex libris František Kožík. Provence. L2/3; 4. Emil Kotrba. Ex libris František Kožík. Pod Karlovým mostem. X2, 1963; 5. Bohumil Krátký. Ex libris František Kožík. Pierot, akt, tvář. L1/5, 1986; 6. Bohumil Krátký. Ex libris František Kožík. Dívčí hlava a jablko. L1, 1989; 7. Richard Lander. Ex libris dr. F. Kožík. Ženský profil s lyrou jako personifikace poezie. P1, 1980; 8. Neznámý autor. Ex libris Františka Kožíka. Obličej zakrytý černou maskou.

Poděkování patří paní Veronice Baďurové, DiS., z Městské knihovny Valašské Meziříčí a pracovnícím Památníku národního písemnictví v Praze, zejména paní Mgr. Bronislavě Kuzica Rokytové, za poskytnutí podkladů k osobnosti

Františka Kožíka, a členům SSPE za zaslání skenů exlibris.

Vladimír Pospíšil

Informační zdroje:

HRABÁK, Josef. *František Kožík*. Edice Portréty spisovatelů. Československý spisovatel, 1984.

Wikipedie: František Kožík

ANNA POUSTOVÁ, ILUSTRÁTORKA SAMIZDATŮ

Akademická malířka a grafička Anna Poustová, rozená Šťastná, se narodila 13. března 1940 ve Víru u Bystřice nad Pernštejnem jako nejstarší ze tří dcer. Její otec Vladimír Šťastný pokračoval v rodinné tradici zájezdního pohostinství; hostinec U Šťastných ve Víru byl prosla-



Anna Poustová, C3, 1985

ven v celém kraji. V pamětní knize jsou podpisy vzácných hostů, např. Jana Masaryka, Ferdinanda Peroutky, dr. Jaroslava Stránského, MUDr. Karla Steinbacha (osobního lékaře Karla Čapka), také klavíristy Rudolfa Firkušného, publicisty Ivo Ducháčka, ekonoma Karla Engliše, spisovatelů Eduarda Basse, Viléma Mrštíka,

Šťastných se ve Víru od 19. století starala o turisty a náplní této péče byla výroba nealkoholických nápojů, ale také bylinné kořalky dle vlastní receptury. Pamatuji si, jak jsme po vernisáži výstavy A. Poustové v Horácké galerii v Novém Městě na Moravě v prosinci 1986 navštívili zdejší Maršovskou rychtu. Tam malířčin



Anna Poustová, X1, 1984



Anna Poustová, X1, 1985

Jaromíra Johna, Petra Bezruče, Rudolfa Těsnohlídka, Karla Čapka a také Emmy Destinové. Dopis prof. Tomáše Masaryka, který v roce 1906 hledal u Šťastných letní byt, jsem vidával pečlivě zarámovaný a vystavený na čestném místě. Pan Vladimír Šťastný byl vynikající vypravěč. Z potomka hostinských a zakladatelů turistiky se stal velký znalec a propagátor krás tamějšího kraje. Rodina

tatínek, spolu se svým bratrancem, rozvinuli výsostně pábitelskou debatu. Jan Skácel k tomu tehdy poznamenal: „Hrabal by bledl závistí.“ Básník Jan Skácel vzpomínal rovněž na to, jak byl jednou návštěvníkem hostince U Šťastných a jak se přihodilo, že se z Vírvského vánku, proslaveného likéru, který se vyráběl z několika druhů léčivých bylin, který tam se svými přáteli udatně ochutnával, nako-

nec stal pořádný „vířský vichr.“ Snad díky těmto setkáním s literáty se u Anny Poustové vytvořilo porozumění pro literaturu a poezii. Přišla prašivá normalizační doba, kdy se začal šířit samizdat a sbírky zakázaných básníků ilustrovali výtvarníci, kteří nesměli vystavovat a nemohli se živit svým uměním. Samizdat je spojil



Anna Poustová, X1, 1986

a posiloval, dával jim šanci představit jejich tvorbu, třeba jen omezeně. Řízením osudu to byly právě básnické sbírky Jana Skácela, které v samizdatovém vydání nejčastěji Anna Poustová doprovázela svými originálními grafikami. Tyto tolikrát přepisované Skácelovy básně, které k ní přicházely často podivuhodnými cestami a ve špatně čitelných průklepech, zapůsobily na malířku jako tajemný imperativ, probudily v její duši touhu po převedení básnickových slov do grafického symbolu a posilovaly její přesvědčení, že verše lze transformovat do podoby obrazu.

V letech 1957–1962 vystudovala Anna Poustová matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy a poté pokračovala v letech 1963–1969 ve studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde absolvovala v roce 1969 v ateliéru prof. Antonína Strnadela.

Její tvorba, ať už malířská, grafická a v neposlední řadě také ilustrační, byla neustálým hledáním fantazijně imaginativních obrazů; její dílo má hluboký duchovní a symbolický rozměr. Byla zaujata



Anna Poustová, C3, 1987

otázkami života a smrti, smyslem lidského bytí, odvěkého souboje dobra a zla; její dílo je vyjádřením víry v sílu dobra. Je v něm přítomno vizionářství, jako by usilovala o poodhalení tajemství lidského osudu.

Jako malířka se věnovala olejomalbě, ale i malbě a podmalbě na skle. Z grafických prací jsou to precizně provedené dřevořezy, ale také suché jehly. Jako svoje školní práce vytvořila cykly dřevořezů *Skryté dveře* (1967) a *Tentokrát před zrcadlem a co tam Alenka viděla* (1967). Další cyklus dřevořezů byl inspirovaný Komenského *Labyrintem světa*. K nejzná-

zity Karlovy přidal ke svým dovednostem i knihařské řemeslo a stal se tak samizdatovým knihvazačem. Po návštěvě u Skácelů si manželé Poustovi odváželi básnickovy signované texty k *Oříškům pro černého papouška* a ke *Dvanácti sonetům pro starou lásku* (Talisman). Před vánocemi 1979 už mohli Janu Skácelovi předat hotovou knížku *Oříšky pro černého papouška* s deseti menšími dřevořezy. Kni-



Anna Poustová, C3, 1993

mějším grafickým cyklům patří *Hořící keř* (vzpomínky na Jana Palacha), *Ecce homo* a *Osamělost duše*.

Významnou částí její grafické tvorby, jak již zmíněno, se staly ilustrace samizdatových básnických sbírek. Tím nejčastějším adresátem byl básník Jan Skácel, jehož čtyři sbírky vydané v samizdatu, vyzdobila grafikami. Nejdříve přišla na řadu Skácelova sbírka *Chyba broskví*, jejíž krystalická čtyřverší ji zcela okouzila, že hned vyřezala jeden větší dřevoryt k čtyřverší:

*Ta nemá slova vypůjčím si od ryb
bude je říkat vroucně pod vodou
a ani trochu nebude mi líto
jestli se utopí a na břeh nedojdou.*

Následoval text sbírky *Tratidla*, kterou vyzdobila čtyřmi suchými jehlami. V prosinci 1978 vznikla knížka, kterou svázal její manžel PhDr. Zdeněk Pousta (*1938), který po vyhazovu z Ústavu dějin Univer-



Anna Poustová, C3, 1993

hu básník doprovodil laskavými slovy: „Tato kniha opustila autora o Vánocích roku 1976 a tuto podobu dostala před Vánocemi 1979.“ K *Sonetům* grafička vytvořila čtyři barevné suché jehly. V roce 1980 vyzdobila čtyřmi dřevořezy sbírku *Chyba broskví*. Do této sbírky Jan Skácel připsal:

*Co přát si do nového roku,
když osamělí jsme a prostí,
hrst štěstí na přehršli ticha
a trochu lidské laskavosti.*

Kromě ilustrací vznikaly i volné grafické listy inspirované Skácelovými verši i verši dalších básníků. Skácelovy verše také zaznívaly na vernisážích malířčiných výstav v Novém Městě na Moravě, Přibyslavi, Brně, Bystřici nad Pernštejnem. Výjimeč-

dvanácti obrazů. Šiktancův *Český orloj* s jejími ilustracemi vydala Univerzita Karlova jako reprezentativní kalendář pro rok 2001 a z podmaleb na skle pak ještě vznikl půvabný kalendář pro rok 2014. Také Šiktancův *Tanec smrti* zaujal Annu Poustovou natolik, že k této sbírce v roce 1979 vytvořila třináct suchých jehel. Ludvík Vaculík požádal malířku v době, kdy se do exilu chystal Jan Vladi-



Anna Poustová, PF 1989, C4, 1988

ná byla výstava z díla Anny Poustové, kterou připravila Horácká galerie v prosinci 1986, již se Skácel osobně zúčastnil. Do katalogu tehdy napsal krásný text: „Milá paní Anno Poustová, malířko této výstavy! Jestlipak si uvědomujete, že jste bludička? A že nás zavádíte? Že jste víc než trochu jenom z pohádek? Z těch starých a krutých, kterým kdysi nevěřily jenom děti, ale u kterých se báli i dospělí, kteří je dětem vyprávěli za dlouhých zimních večerů, kdy za okny dřevěných chalup stála kolmá tma. Tam u Vás na Vysočině. Ano, Vy jste povytce černá a bílá a přesahujete daleko, zpátky do prastarého lidského strachu.“ Další přísun samizdatových textů pro ni nastal po seznámení s Edou Kriseovou a Ludvíkem Vaculíkem v roce 1976. Začalo to kresbami k Šiktancovu *Českému orloji*. Ludvík Vaculík si k jeho vydání v Petlici o Vánocích 1977 vyžádal dalších dvanáct grafik (linořezů), které malířka v roce 1978 převedla do cyklu



Anna Poustová, PF 1992, C4, 1991

slav (1923–2009), aby graficky doprovodila knihu, kterou mu chtěl vydat na rozloučenou.

V roce 1982 autorka vytvořila expresivní dřevořez k Pistoriusovu samizdatovému vydání *Nokturna*, prozaickému textu o loučení a smrti od prof. Rudolfa Černého, rodáka z Ochozu u Moravských

Budějovic, který byl absolventem třebíčského „gymnázia básníků“.

Básníkem, jehož dílo malířku dlouhé roky přitahovalo a vzbuzovalo v ní víru, že snad existuje možnost tajemné transkripce, kdy duše básně může vstoupit do obrazu, byl Jan Zahradníček. K Zahradníčkově básni *Nanebevzetí* vytvořila

1988, v nichž nechyběly ani další ukázky jejich výtvarných prací.

Další autorkou, jejíž samizdatová vydání knih ilustrovala, byla Eda Kriseová (*1940). V roce 1979 vyšla samizdatově s Poustové grafikou *Perchta z Rožmberka aneb Bílá paní*; také vyzdobila její knihu *Křížová cesta kočárového kočího*,



Anna Poustová, *Křížová cesta I*, C3, 1994



Anna Poustová, *PF 2000*, C3, 1999

dřevořez a připravovala grafický cyklus k Zahradníčkově básnické skladbě *Znamení moci*.

V edici Petlice Ludvíka Vaculíka vyšla na rozloučenou před odchodem Jana Vladislava do exilu v roce 1980 jeho básnická sbírka *Samomluvy*, se dvěma barevnými suchými jehlami A. Poustové. Jedna z nich byla později reprodukována na přebalu Vladislavových pohádek *Proměny*, vydaných v zahraničí v roce

1982, která vyšla v samizdatové Krameriově edici Vladimíra Pistoriuse. V roce 1982 ve Škvoreckého Sixty-Eight Publishers byla v Torontě vydaná knížka Edy Kriseové *Klíční kůstka netopýra a jiné povídky*, která měla na obálce reprodukci obrazu A. Poustové.

Výtvarnice ilustrovala samizdatová vydání sbírek i dalších autorů, např. Jaroslava Seiferta. Na výstavě nezávislé literatury v samizdatu a v exilu v letech 1948–1989

V.Z.D.O.R. v r. 1992 v Památníku národního písemnictví v Praze byly k vidění i zmíněné samizdaty, na kterých se A. Poustová podílela. Rovněž bylo představeno norské vydání knihy Ivana Klímy *Karpene* z r. 1980, kterou doprovázely její ilustrace. V knihovně Libri prohibiti v Praze, Senovážné nám. 2, se v r. 2011 konala výstava samizdatových ilustrací A. Poustové z let 1977–1984.

K jedněm z posledních ilustračních prací patřily dřevoryty k básnické sbírce Ludmily Klukanové (*1936), rodačky z Lipníka u Třebíče, *Slep mi klíč*. Kniha vyšla v třebíčském nakladatelství Pavla Čapka roku 1990 a měla také svoji bibliofilskou verzi s originálními dřevoryty.

K *Žalozpěvům* Jana Kochanowského (1530–1584) vytvořila nejen ilustrace, ale také je graficky upravila a navrhla vazbu a pouzdro (Odeon, 1984). Barevnými ilustracemi doprovodila *Pohádky Větrných hor* Martina Vopěnky (Knižní klub, 1998). Podílela se i na ilustrování knihy *Život a hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista* od Anny Kateřiny Emmerichové (Třebíč, Arca JiMfa, 1998).

Součástí grafické tvorby A. Poustové byla rovněž exlibris, která realizovala většinou v dřevorezu; obsahově bývájí obdobné větším grafikám, písmo je rovnocenně zastoupeno v obrazu, který bývá často symbolický, expresivně vyjádřený. U novoročenek používala obvykle techniku barevné suché jehly s jemným šrafováním, s citlivě vtíranou barvou; většinou se jednalo o motivy Plaváčka – dítěte v oříšku, připlouvajícího po vlnách života. Legendu novoročanky (PF) většinou připisovala ke grafice společně se signaturou.

Zdeněk Pousta se zasloužil o vydání vzpomínkové knihy A. Poustové *Okno*

s roletou (Praha, Zdeněk Pousta, 2019), se vzpomínkami jeho manželky na rodnou krajinu, ale také na krajinu kolem Vanče, vesničky v blízkosti Demlova Tasova, kde žila rodina její sestry Evy Sklenářové, kam Poustovi rádi jezdívali. Anna Poustová zemřela 2. srpna 2015.

Na přelomu let 2025/2026 uspořádala Horácká galerie v Novém Městě na Moravě výstavu Anny Poustové *Kolotoč života*, na jejíž vernisáži 5. 11. 2025 byla výrazně vzpomenuata její zdejší výstava v roce 1986. Byl zde představen i Šiktancův *Český orloj* a další ukázky jejích grafických ilustrací v samizdatech. Kurátorka výstavy Eva Kulková k výstavě dodala: „*Součástí výstavy je také prezentace samizdatové literatury, kterou Anna Poustová v minulosti ilustrovala. Tyto publikace rozšiřují pohled na autorčinu tvorbu o literární a komunitní rozměr a připomínají dobu, kdy umění bylo nejen estetickým projevem, ale i prostorem svobody a sdílení.*“

František Dvořáček

ADVENTNÍ SPOLKOVÉ SETKÁNÍ 2025

29. 11. 2025 se v Absolutum Wellness Hotelu v Praze-Holešovicích konalo Adventní spolkové setkání (výměnný den s kulturním programem) za účasti 68 účastníků. Potěšila výtvarnice paní Veronika Jelenová, která „sama od sebe“ upekla koláčky pro všechny přítomné. Po výměnách exlibris a novoročenek následoval kulturní program. Na jeho úvod oznámil Mgr. A. Sassmann, že výbor SSPE na svém předchozím zasedání jmenoval pana Jaroslava Šulce čestným členem SSPE k jeho blížícím se 90. narozeninám za desítky let trvající obětavou činností spolkového fotografa. Slavnostní vyhlášení s předáním diplomu se

uskuteční na valné hromadě v Praze dne 21. 3. 2026.

Dr. Karel Žižkovský připomněl život a dílo uměleckého tiskaře Jana Maulera a výtvarníka Josefa Lieslera, jemuž J. Mauler tiskl grafiky. Vyslechli jsme Žižkovského zajímavé osobní vzpomínky na tyto jeho přátele a dlouholeté členy SSPE. Alois Sassmann pak připomněl životní jubileum významného dánského sběratele Klause Rödela a přečetl jím zasláný životopis týkající se jeho práce pro exlibris a sběratele, obzvláště pak pro české a slovenské výtvarníky. Těm vydal v letech 1968–2006 celkem padesát monografií, menších i větších. Na své kontakty s Klausem Rödalem zavzpomínal rovněž výtvarník Pavel Hlavatý, který přítomným představil monografii Václava Křupky *Das tschechische Exlibris der Gegenwart / The modern Czech bookplate* o 160 stranách, se 130 obrázky a 33 vlepenými přílohami, kterou v roce 1978 vydal Klaus Rödel. Na závěr kulturního programu



Milan Bauer, C3, W. H. (Walter Humplstötter), C3, 1991



Foto Alois Sassmann

proběhl rozhovor A. Sassmanna s jubilujícím grafikem Milanem Bauerem z Plzně (65 let). Ten každému účastníkovi kulturního programu věnoval svoji grafiku a promítl filmový medailonek, který o něm natočilo město Plzeň. Poté byl oficiálně prohlášen rok 2026 Rokem výtvarníka Jana Hally ke stému výročí jeho narození. Následovalo pohoštění přichystané výborem SSPE, během něhož přítomní diskutovali. Každý účastník spolkového setkání obdržel grafický list od Tomáše Hřivnáče *Zimní Diana*. Setkání se konalo v radostném a přátelském duchu. Účastníci si doplnili své sbírky výměnou novoročenek a exlibris a měli rovněž možnost si zakoupit grafiky a publikace SSPE u paní Marty Novotné.

Alois Sassmann

DEJME ŽIVOT VÝMĚNNÉ LISTINĚ č. 15 V ROCE 2026

V časopise Knižní značka 3/2025 je na straně 76 zmínka o poslední výměnné listině č. 14 z roku 1986 (článek J. Langhammera o grafikovi a sběrateli Janu Černošovi). Nabídl jsem výboru SSPE, že zpracuji výměnnou listinu č. 15 v průběhu roku 2026 a výbor s mým návrhem souhlasil. Zájemci, členové SSPE, kteří se přihlásí do této nové výměnné listiny, budou souhlasit s uveřejněním těchto údajů: Jméno a příjmení včetně titulů, poštovní adresa, e-mailová adresa, telefonní číslo. Připojí seznam autorů jejichž listy (exlibris, novoročenky, volná grafika) nabízejí k výměně, a uvedou rozsah svého zájmu o grafiku. V poznámce zdůrazní svůj sběratelský zájem.

Příklad zápisu ve výměnné listině:

Ing. Tomáš Tylich,

Černá cesta 120/49, 779 00 Olomouc;

tylich.tom@seznam.cz;

mobil 774 634 350.

Mění: Brázda, Čechová, Kábrt, Kisza, Králová, Pileček, Rolčík, Ryvolová, Šafář, Šechtlová, Zenger.

Sbírá: A. Doležal, Grmelová, Macková, stará heraldická, secesní, japonská a čínská exlibris.

Pozn.: DUBL, GRAF.

Nová výměnná listina, ať již tištěná či v elektronické podobě, najde jistě uplatnění u současných sběratelů / sběratelek a oživí zájem o starší exlibris a drobnou grafiku, někdy neprávem opomíjené.

Sběratelské zkratky:

EXL – exlibris

PF – novoročenky

GP – příležitostná grafika

GRAF – volná grafika

EROT – erotické náměty

HER – heraldické listy

MED – lékařské náměty

SIG – listy podepsané autorem

AKT – listy s námětem aktu

DUBL – vyměňuje dublety

Své údaje pro výměnnou listinu č. 15 pošlete, prosím, do 17. května 2026 na adresu tylich.tom@seznam.cz. V případě dotazů volejte na telefon 774 634 350.

Na vaše přihlášky do výměnné listiny se těší

Tomáš Tylich.

ZEMŘEL ZDENĚK KONEČNÝ

Zdeněk Konečný se narodil 16. srpna 1934 v Kvasicích. Členem SSPE se stal v roce 2003. Žil v Liberci a jeho zájmovou činností byla filatelie (byl členem Svazu českých filatelistů) a později se stal rovněž sběratelem drobné grafiky, novoročenek a exlibris. Jeho přítelem byl Josef Vinklát, rovněž člen SSPE, umělecký tiskař, vydavatel bibliofilských tisků a člen

českého PEN klubu. Společně se zúčastňovali kulturních akcí. Seznámili se v šedesátých letech 20. století, kdy byli po dobu dvaceti let zaměstnáni ve stejném libereckém podniku.



Český Dub, zleva Z. Konečný, H. Cejnarová, M. Langhammerová, M. Hess, 2014, foto J. Langhammer

Mezi Zdeňkovy přátele patřil Milan Janáček (1938–2022), malíř, grafik, ilustrátor, scénograf a herec. Vytvářel pro něj exlibris a novoročenky technikou leptu. Společnou přítelkyní Zdeňka a J. Vinklátova byla malířka a grafička Helena Cejnarová (1943–2020), která po ně vytvořila humorně laděná exlibris v linorytu. Zdeňek sestavil soupis exlibris H. Cejnarové (SSPE, 2014), který obsahuje 121 exlibris. Dalším, mnohem mladším autorem, který Zdeňka zaujal, byl Karel Musil (*1982); vytvořil pro něj krásný vzpomínkový grafický list na malíře, grafika a ilustrátora Zdeňka Mlčocha (1921–1995). Zdeňek se desítky let zúčastňoval akcí v Šolcově statku v Sobotce, které pořádal pro nás nezapomenutelný dr. Karel Samšiňák (1923–2008), jejichž pravidelným návštěvníkem byl i Z. Mlčoch.

Se Zdeňkem jsem se pravidelně setkával na akcích SSPE, pokud mu to zdraví dovolovalo, a samozřejmě byla i výměna novoročenek. Radostné bylo setkání se Zdeňkem a H. Cejnarovou v Českém Dubu, kde jsme společně navštívili 9. 7. 2014 zdejší Podještědské muzeum (sídlící od roku 1945 v Blaschkově vile) s pamětní síní zdejšího rodáka, malíře, grafika, ilustrátora a výtvarného pedagoga Petra Dillingera (1899–1954) a johanitskou komendu, kterou objevil v r. 1991 PhDr. Tomáš Edel (1951–2010). Zdeňek



Hana Cejnarová, X3, 2008

byl autorem několika článků do Knižní značky o H. Cejnarové, K. Musilovi a J. Vinklátovi. Byl účastníkem souborů exlibris: *Dívčí orchestr* (K. Demel, 2020), *Múzy* (M. Hlinka, 2016), *Apollón a bohyně* (K. Musil, 2016), *10 exlibris Vladimíra Tesaře* (2001).

Čest jeho památce!

Jan Langhammer

Literatura:

KONEČNÝ, Z. Helena Cejnarová. *Knižní značka 2/2006.*

KONEČNÝ, Z. *Helena Cejnarová – malířka a grafička. Knižní značka 4/2008.*

KONEČNÝ, Z. *Jubilantka Helena Cejnarová. Knižní značka 3/2013.*

KONEČNÝ, Z. *Výstava Karla Musila v Chrastavě. Knižní značka 4/2013.*

KONEČNÝ, Z. *Fanfáry pro Josefa Vinkláta. Knižní značka 1/2014.*

VINKLÁT, J. *Jubilant Zdeněk Konečný. Knižní značka 3/2014.*

Helena Cejnarová. Soupis exlibris 2000–2014. Praha, SSPE 2014.

KDYŽ ZEMŘE PŘÍTEL

(Vzpomínka na spolupracovníka Josefa Runštuka)

Já vím, když zemře přítel, opravdový kamarád, s nímž jsem se znal od deseti let a naše cesty se stále protínaly, je třeba být smutný. Jenže ty naše společné zážitky byly převážně veselé, často až komické, a tak se při každé vzpomínce na toho



Josef Runštuk, Chrudim, 2014, foto J. Šulc

vousatého Pepu Runštuka vždy usměju a je mi tak nějak podivně lehké u srdce, že slza z oka zmizí a já se jen raduji z našeho přátelství. Jak jsme se poznali? Ve škole! Já jsem dorazil s rodiči do Prahy, kam jsme se přestěhovali z Josefova, a ve třídě se mě, venkovského balíka, kterému čouhala sláma z bot, tenkrát ujal vyčouhlý (já byl prcek) chlapec. Brzy mě zavedl k „otci Janderovi“ do atletického klubu Sparty a kamarádství bylo zpečetěno. Pevné přátelství vzniklo v okamžiku, kdy jsme se rozhodli vydávat a vydali první svazek edice BIBLOS. Psal se rok 1973, totalitní normalizace v plném proudu a my jsme začali vydávat edici, v níž jednotliví umělci ilustrují texty z knihy *Bible*. Olga Čechová byla autorkou deseti lístků reagujících na půvabnou milostnou poezii a její listy plně vystihují text *Písneň písni*. Strach? Ano, měli jsme strach, co když nás někdo shodí a my půjdeme k výslechu. Někdo nás skutečně shodil, lépe řečeno informoval STB o naší činnosti, ale při výslechu jsem zjistil, že oni takovou prkotinu už nesledují a jen nás upozornili, že nesmíme vydat nikoho, kdo je na indexu. Dlouho nic, vydali jsme dokonce Oldřicha Kulhánka i Jaroslava Šerých, a ticho. Tak jsme spolu s Pepou „upekli“ padesát pět malých svazků BIBLOSů (550 grafických lístků!) a deset velkých BIBLOSů a na popud Josefa jsme v průběhu let vydali desítky volných grafických listů s hudební tematikou. Další tisky následovaly v edici *Sladké jádro srdce* a vyšly i příležitostné tisky; to všechno vzniklo během pětadvaceti let, a to je pořádný kus společného života. Naše komicke či veselé zážitky? Bylo jich mnoho, a tak se zmíním alespoň o jednom, který se udál v Brně při sjezdu sběratelů exlibris. Tenkrát se sjezd odehrával v areálu

vysokých škol, a když skončilo „sběratelské výměnné hemžení“, rozhodli jsme se s Pepou, že si zajdeme na dobrou večeři. My jsme chodili raději sami, nějak nám ty společenské večere neseděly. I vyšli jsme z ubytovny, hledali a hledali a nikde nic. Jeden zavřený bufet či co to bylo a pak už nic. Konečně pivnice! „Co máte k jídlu?“ „Jen tyčinky nebo suchary.“ Vždyť támhle z kuchyně je cítit něco voňavého.“ „To je moje večeře, a tu vám nedám. Dejte si pivo!“ Dali jsme si pivo a dvoje tyčinky, takové ty slané, lesklé. A potom dotaz. „Kde se tu dá něco sníst?“ „To musíte počkat do osmi (večer), to se otevře diskotéka a tam vám udělají pizzu a snad i něco k jídlu.“ Další pivo, pak jdeme k sálu, kde bude diskotéka. Už tam proudí davy mladých lidí a my se dereme ke vchodu. Tam ale stojí takový udělaný chlapi a ti si nás prohlížejí. A mě napadl vtípek. Vytáhl jsem šňupací tabák, ten, co jsem měl v kapse byl bílý, a začal jsem si do šňupacího důlku za palcem sypat ten bílý prášek. Bác, už nás popadli, vlečou dovnitř k jinému chlápku a kontrola. „Co to máte za drogu? S tím sajrajtem půjdete na policii.“ Vysvětlení trvalo dlouho, pánové ochutnali. Bylo to sladké jako cukr (byl to převážně cukr), tak nás propustili. Uvnitř ovšem už bylo přeplněno. Usadili jsme se na barových židličkách, vedle nás krásná děvčata v krátkých sukních a my jsme si objednali koňak gruziňák pro uklidnění a dvě mexické pizzy. Číšnice nás upozornila na volný stůlek, abychom se mohli v klidu najíst. Jenže sotva jsme se usadili, přicupitaly k nám ty dvě dlouhonohé lovkyně, že si přisednou. „Proč ne“, řekl Pepa „ale kšeft nebude, my nejsme ani cizinci ani padlí na hlavu, tak raději jděte lovit jinam.“ Šly, my jsme se nabaštili, a pak nás nějaký

černoušek, který v Brně studoval vysokou školu, pozval do klubu, kde se hrál biliár a mariáš. On byl fantasticky vtipný, další koňaky, bylo veselo. A ráno? Ráno nám třeštily hlavy a bylo třeba měnit ty krásné obrázky. Jak vidíte, s Josefem jsem se nikdy nenudil.

Knih i grafických listů, které jsme pro potěšení přátel vydávali, přibývalo. Jezdili jsme na chalupy, kde se muselo pořá-



Karel Beneš, L4/5, 1991

ně makat, a Pepa vášnivě řezal dřevo, aby bylo v zimě čím topit, a ještě vášnivěji sbíral houby (když rostly) a velice se v houbách vyznal. Tak plynul život, společně s manželkami jsme chodili na výlety do okolí Prahy a pak začala bolet kolena, přidávaly se choroby patřící k stáří a zůstaly jen krásné vzpomínky,

kteří jsme oživovali u skleničky dobrého veltlínu ve vinárně U Zvonků.

Tak vidíte, proč smutná tvář, když jsme se těšili z dobrého piva a hlavně vína. Když Josef onemocněl a 15. prosince 2025 v klidu doma zemřel, uvědomil jsem si, že zemřel opravdový přítel.

Také jsi, Pepo, mohl ještě pár dnů počkat s tím odchodem do sběratelského nebe, vždyť 20. prosince 2025 by ti bylo rovných osmdesát osm, ale smrt je převít. Nečeká. Stál jsem v obřadní síni spolu s jeho rodinou, do níž jsem tak nějak patřil, a potichu jsem zpíval, když krásná dechovka hrála tu poslední skladbu na rozloučenou.

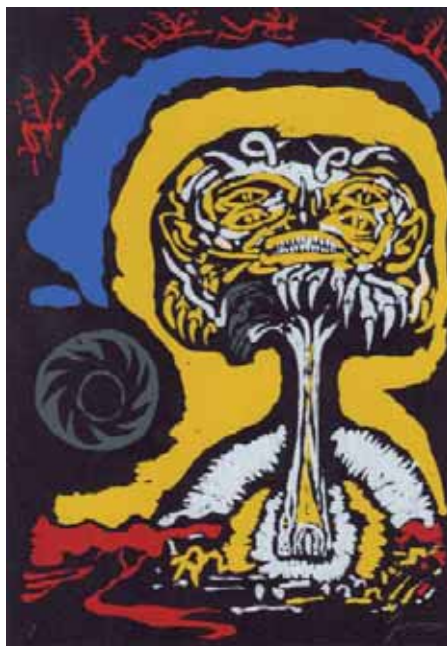
Karel Žižkovský

ZEMŘEL BORIS JIRKŮ

Dne 14. ledna 2026 byla zahajována v Galerii Ladislava Sutnara v Plzni výstava *Čtyři v obraze a jeden ve vaně*, která představila tvorbu Josefa Mištery, Borise Jirků, Mikoláše Axmanna, Karla Míška a Benedikta Tolara, umělců a pedagogů Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni. Z pěti umělců byli dva omluveni pro nemoc, jedním z nich byl Boris Jirků. Vystavoval zde velkoformátové obrazy s protiválečnými náměty a výběr ze své ilustrátorské tvorby. Jeho práce výstavě dominovaly jak svým expresivním barevným výrazem, tak počtem exponátů. Jeho neúčast byla pro návštěvníky zklamáním. Ještě horší zpráva na příznivce jeho umělecké tvorby čekala; 26. ledna 2026 se dozvěděli, že v noci z neděle na pondělí zemřel (25. 1. 2026).

S vděčností připomínáme na jeho účast v tvorbě exlibris. Soubor sedmi exlibris Borise Jirků, provedených barevnou se-

rigrafií, vydal SSPE v roce 2013 u příležitosti sjezdu v Táboře; zobrazeny jsou akty žen. Byl rovněž účastníkem posledního souboru *IPSE SIBI XV* vydaného SSPE v r. 2014. Následoval soubor *Sedm hlavních hříchů* z r. 2019 vydaný sběrateli, členy SSPE; tvoří jej sedm barevných serigrafii. Nemůžeme opomenout soubor 19 serigrafii *Zjevení svatého Jana*, který vydali K. Žižkovský a J. Rudštuk v edici Biblos v roce 2002.



Boris Jirků, *Biblos 45*,
Zjevení sv. Jana, list 18, S1, 2002
*A když se vyplní tisíce let, propuštěn
bude satan z žaláře svého.*

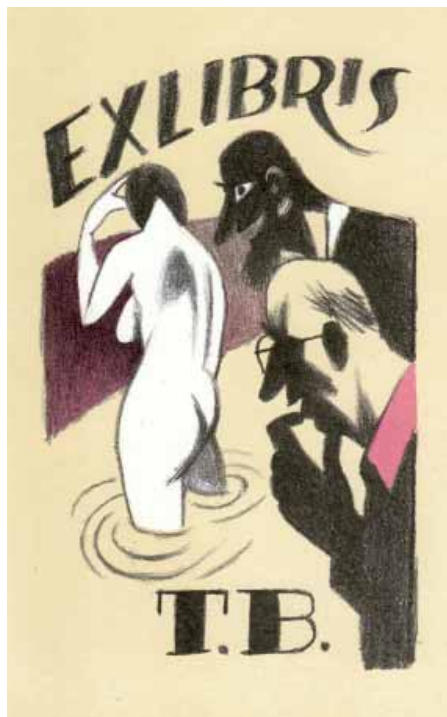
Boris Jirků se narodil 10. 4. 1955 v Gottwaldově, studoval na Střední umělecko-průmyslové škole v Uherském Hradišti (1970–1974) a pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze (1974–1980, v ateliéru Arnošta Paderlíka). Pedagogic-

ky působil nejprve v Lidové škole umění a po roce 1991 na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze a od r. 2007 až do své smrti vyučoval figurální kresbu a malbu v Ústavu umění a designu (pozdější Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara) Západočeské univerzity v Plzni. Patrně nejznámější je jeho ilustrační tvorba, např. *Mistr a Markétka* (M. Bulgakov), *Kronika ohlášené smrti* či *Sto roků samoty* (oboje G. G. Márquez), *Zakázané pohádky* (A. N. Afanasjev), *Zvířecí statek* (G. Orwell). Své angažované vize zobrazoval ve svých, často velkoformátových obrazech. Věnoval se rovněž sochařské tvorbě.

Jan Langhammer

ZEMŘEL OLDŘICH JELÍNEK

Oldřich Jelínek, malíř, grafik, ilustrátor, tvůrce reklam a animovaných filmů, spolupracovník televize, zemřel 17. listopadu 2025 v Praze. Narodil se 26. února 1930 českým rodičům v Košicích. Jelínkův styl byl precizní a zejména jeho ztvárnění šarmantních dam, parních lokomotiv, starých automobilů a letadel lze řadit ke světové špičce. K těmto základním informacím Wikipedie můžeme připojit, že byl rovněž tvůrcem exlibris. První sérii exlibris nakreslil na litografický kámen, který jsem mu přivezl, ještě v Mnichově pro německé přátele. Tisk provedl Martin Bouda v r. 2014. Další exlibris vznikla již v Praze a tisknul je Petr Korbelář. Je dobře, že tato exlibris zjas-



Oldřich Jelínek, L1, 2015

ným výtvarným rukopisem autora vznikla. Přinesla oživení do české exlibristické tvorby a zůstanou pro nás trvalou připomínkou tohoto významného českého umělce.

Jiří Hruška

Literatura

HRUŠKA, J. *Oldřich Jelínek, malíř, grafik, ilustrátor a filmový tvůrce. Knižní značka 2/2024.*

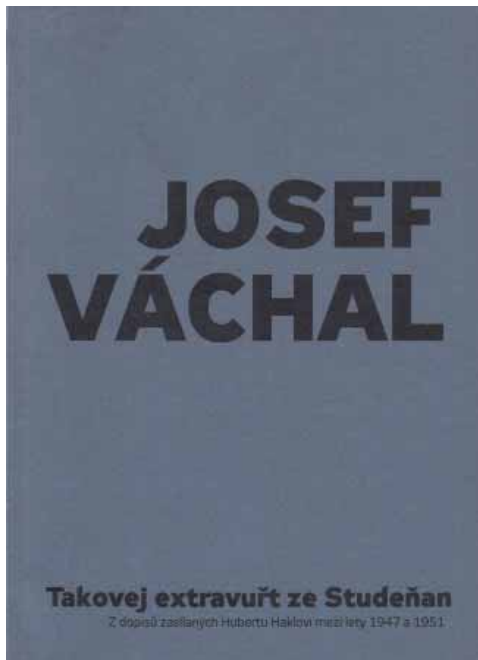
Oldřich Jelínek Známý Neznámý. (Kolektiv autorů). Praha: Albatros, 2021, 357 stran.

PUBLIKACE

■ **Josef Váchal. Takovej extravuřt ze Studeňan**

Z dopisů zasílaných Hubertu Haklovi mezi lety 1947 a 1951.

Praha: nakladatelství Kodubek a Regionální muzeum v Litomyšli, 2025, 72 s., 4 obrázky (z nich 1 exlibris na s. 19 – Ex libris Hubert Hakl, X2/4, 1947), 1 fotografie H. Hakla, obálka s titulem, 23 × 16, 5 cm. ISBN 978-80-88464-12-9. Tisk: Praha, H. R. G., počet výtisků není uveden. Obsah: Drazí axuruguajští (Pavel Hájek). Dopisy Josefa Váchal Norbertu Haklovi: 30. XI. 47; 18. XII. 47; 7. II. 48; 8. července 1948; 19. IX. 48; 12. X. 48 Kázání perníkářům na všechny neděle a svátky, až do oteplení; faksimile předchozího dopisu; 15. VI. 49; 15. XI. 1951; 18. XII. 51. Komentář k textům. Ediční poznámka. Citace z úvodu P. Hájka: *Ať tak či onak, je zřejmé, že v jejich případě nešlo o přátelství, ale o jeden z mnoha obchodních vztahů, které Váchal udržoval od čtyřicátých let minulého století, aby alespoň trochu zmírnil svou stále tíživější materiální situaci. Za zasílaný proviant – v Haklově případě šlo především o čokoládu, perník, zákusky a sušenky – platil pracovními nátsky dřevorytů, a především vlastními texty.*



Hubert Hakl (1896–1960), velkoobchodník s cukrovinkami v Praze, byl členem SSPE. Podle Výměnných listin 7 (1947) a 9 (1951) nabízel k výměně exlibris od V. Fleissiga, M. Floriana, J. Žohy, K. Šimůnka a J. Váchala. Bydlel v Praze, Uruguayská 2 (1947) a později Květná 32 (1951).

■ **Ernest A. Potuczek. Scherenschnitte als Buchzeichen. Brünn**

Brno: Sonderdruck *Die Frau von heute*, Verlag Hohenstadt, Nordmähren. 1934. Druck der graphischen Kunstanstalt Gebrüder Stiepel in Reichenberg, Böhmen. Tento drobný sešitek o rozměrech 17 × 11,5 cm má 24 nečíslovaných stran s 20 obrázky (reprodukce vystřihovaných exlibris) a obálku s titulem a se třemi reprodukcemi vystřihovaných obrázků. Obsahuje text od Ernesty Potuszek-Lindenthalové, matky E. A. Potuczka, s názvem *Das Gebrauchs-Ex Libris*. Článek popisuje vznik a rozvoj značení knih a následný vývoj tištěných exlibris od počátků do současnosti. Reprodukovaná exlibris, která vytvořil její syn, tvoří doprovod textu; v roce 1934 mu bylo 17 let. Časopis *Die Frau von heute* vycházel v letech 1930–1939 v Zábřehu na Moravě

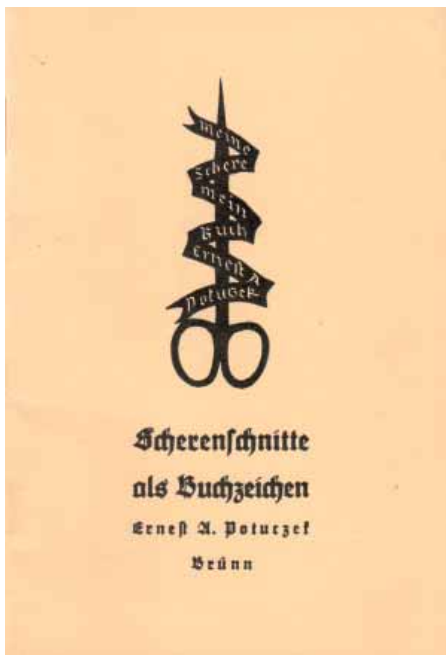
a v tomto časopisu články s reprodukcemi vystřihovaných exlibris v roce 1934 původně vyšel.

Dipl. Ing. Ernest August Potuczek-Lindenthal (* 27. 1. 1917 Brno – † 12. 9. 2008 Kiel), architekt, malíř, kreslíř, tvůrce vystřihovaných siluet, byl německé národnosti. Již jako malý chlapec vystřihoval pro svou sestru siluety toho, co viděl ve svém nejbližším okolí, „ilustroval“ také pohádky. Jeho první ilustrace vyšly v novinách a časopisech v době, kdy mu ještě nebylo ani 13 let. Bydlel v Brně, Kamenná 21, a po odsunu v Kielu-Oppendorfu.

Vystudoval architekturu na německé technice v Brně (1934–1939). V roce 1937 získal Leischingovu cenu pro mladé umělce a později cenu spolku BRUNA. Účastnil se mezinárodní výstavy exlibris v Los Angeles (1935), kde měl 26 listů. Na výstavě *Sto let kresby a stříhané siluety Ernesta A. Potuczka* měl 115 exponátů, z toho 29 exlibris (výstava se konala 3.–20. 3. 1935 a byl k ní vydán stejnojmenný katalog, Brünn, Mähr. Kunstverein 1935). Účastnil se na vánočních výstavách v Domě umělců v Brně (1936, 1937). Do roku 1945 je známo 120 reprodukováných exlibris, téměř všechna jsou vystřihované siluety. Pracoval jako architekt. Byl členem mládežnického

hnutí Wandervogel (Stěhovavý pták) a Heimatsverband BRUNA. Jako mladý chlapec v rámci mládežnického hnutí Wandervogel podnikal výlety a zprávy o nich opatřoval kresbami a vystřihovanými siluetami. Po dokončení studia architektury byl v roce 1940 povolán k wehrmachtu, v roce 1941 byl u Volchova v Rusku těžce zraněn. V témže roce se oženil s Helenou Nielsenovou. Do konce války se léčil v různých lazaretech. V roce 1945 byl s celou rodinou odsunut z Brna, odebral se do Šlesvicka-Holštýnska, odkud pocházela jeho žena. Po roce 1946 pracoval v Německu jako architekt. Kromě toho se nadále věnoval vystřihování siluet. Ilustroval např. publikaci o tzv. brněnském pochodu smrti. Na přání své ženy založil v Kielu *Verlag Haus Lindenthal* (Nakladatelství Lindenthal).

Moravská zemská knihovna v Brně uspořádala v době od 17. 8. do 16. 10. 2009 výstavu s názvem *Trocha nostalgie – brněnské umění Ex libris*, na které bylo vystaveno sto vystřihovaných exlibris E. A. Potuczka-Lindentala. Na záchraně těchto děl se významně podílel náš člen Mirko Riedl (1920–2013), knihovník Moravské zemské knihovny v Brně, kterému za to srdečně poděkoval umělcův syn Dipl. Ing. Markwart Lindenthal při své návštěvě výstavy 13. 10. 2009.



Doplňující literatura:

RIEDL, M. *Stříhané siluety exlibris Ernesta Augusta Potuczka-Lindenthala. Sborník pro exlibris a drobnou grafiku.* Praha, SSPE 2005.

PILLWEIN, E. – SCHNEIDER, H. *Lexikon bedeutender Brünner Deutscher.* Schwäbischen Gmünd: BHB-Verlag GbR R. Stenzel & O. Bauer, 2000.

VRBOVÁ, E. *Trocha nostalgie – brněnské umění Ex-libris.* Duha, 4/2009, Brno: Moravská zemská knihovna v Brně.

ČASOPISY

■ **Časopis Společnosti přátel starožitností, 4/2024**

LÍBAL, Patrik. *Cyril Bouda v zasetí architektury, architektura v zasetí Cyrila Boudy.* S. 192–207. Boudův vztah k architektuře je popisován v několika kapitolách: Mládí a studia. Bouda zachycující architekturu (grafické listy, malby, ilustrace, tapisérie, poštovní známky, novoročenky). Cyril Bouda obývací architekturu (funkcionalistická vila v osadě Baba, dům ve Vlašské ulici). Cyril Bouda spoluvytvářející architekturu (vitráže, nástěnné malby, kachle).

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 132, 4/2025, Finsko**

Evald Okas (1915–2011), estonský malíř a grafik, se proslavil zobrazováním aktů, často se objevují i na exlibris, zobrazeno je 9 exlibris. Alfred Nobel (1833–1896), švédský chemik a vynálezce; zobrazena jsou exlibris jeho příbuzných z pozdější doby, starší exlibris byla společně znovu vytištěna ofsetem. Šlechtická rodina Weissenbergů a jejich exlibris; Carl Alexander von Weissenberg (1854–1916), Gay von Weissenberg (1901–1984). Fotografie ze setkání exlibristů (rovněž Tábor 2026). Exlibris z Jihoafrické republiky. Z dopisů a zpráv. Finská osobnost: Hannes Häyrinen, herec, filmový režisér, scenárista a divadelní manažer, a jeho exlibris. Exlibris v časopisu Nuori voima (Mladá síla) 9 a 10/1934. Exlibris ze 40 zemí, pokračování.

■ **GRAPHIA, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 2025/4, Belgie**

Toto poslední číslo časopisu představuje na 88 stranách 55 osobností exlibris – sběratelů a autorů. V textové části osobnosti sdělují svůj vztah ke společnosti Graphia a připojují výběr několika exlibris ze svých sbírek, často na jejich jméno. Jsou to: Luigi Bergomi, sběratel, USA; Hugo Besard, belgický umělec žijící v Portugalsku; Nicola Carlone, italská sběratelka; Gerald Delvaux, správce sbírky, kartografické muzeum MAP-Mercator v Sint-Niklaas; Oleg Dergachov, ukrajinský umělec; Michel Destrebecq, belgický sběratel; Lode Deurinck, místopředseda Graphia; Francis Dirix, belgický sběratel, tiskař a designér; Marc Ferny, belgický sběratel; Marco Franzetti, organizátor soutěže v Bodio Lomnago v Itálii; Christos Giannakos, řecký propagátor umění; Cyriel Gladines, belgický sběratel; Bert Groeneveld, nizozemský sběratel a obchodník; Stefan Hausherr, švýcarský sběratel; Sergiy Hrapov, ukrajinský umělec; Pieter Jonker, koordinátor Stichting Nobilis, Nizozemsko; Jammes Keenan, předseda Americké exlibristické společnosti, sběratel a designer; Alexander Kerrutt, německý

sběratel; **Luděk Kříž**, český sběratel; Ulrike Ladnar, německá sběratelka a publicistka; Janne Laine, finská umělkyně; Cees Lith, nizozemská sběratelka; Theo Maes, belgický sběratel; Guido Mariman, belgický sběratel; Peter Martens, belgický sběratel; Dirk Mattelaer, belgický sběratel; Erwin Meerkens, belgický sběratel; Giuseppe Mirabella, italský sběratel; Mingming Niu, čínský umělec; Tony Oost, čestný kurátor Městského muzea v Sint-Niklaas; Hasip Pektas, turecký umělec a propagátor exlibris; Willem Persoon, belgický literát a milovník exlibris; Anke Polenz, dřívější sekretářka DEG, Německo; Klaus Rödel, dánský sběratel a publicista; **Alois Sassmann**, člen výboru SSPE; **Karel Scherzer**, český sběratel a vydavatel; Trudie Siegering, pokladnice ExlibrisWereld, Nizozemsko; Connie Stumpel, předseda ExlibrisWereld, Nizozemsko; Henry Tauber, dřívější předseda DEG, Německo; Anna Tikhonova, ruská umělkyně žijící v Bulharsku; Viola Tycz, polská umělkyně; Jan Vaes, belgický sběratel; Nelly Valcheva, bulharská galeristka a předsedkyně FISAE 2024–2026; Frank Ivo van Damme, belgický umělec; Guido Van den Eijnden, belgický sběratel a umělec; Romain Van Hautekerke, belgický sběratel; Agaath van Waterschoot, nizozemská sběratelka; Evert Veldhuizen, nizozemský sběratel a člen výboru ExlibrisWereld; Hugo Viaene, belgický sběratel; Tjalling Vogelvangner a Thea Vogelvangner-Winter, sběratelé z Nizozemska; Kaaro Walaardt, nizozemský sběratel; **Josef Werner**, německý umělec; Thieu Wetemans, pracovník Litografického muzea ve Valkenswaardu v Nizozemsku; Stefan Wisniewski, sběratel z Velké Británie žijící v Nizozemsku; Olli Ylonen, generální sekretář FISAE, Finsko.

■ **Österreichische Exlibris-Gesellschaft. Mitteilungen 3/2025**

Alexandra S. Voglerová (*1963) obdržela medaili Paula Scapinelliho za zásluhy o rakouské exlibris. Rudolf a Olga Neumannovi – pionýři sbírání exlibris v Čechách je název článku Bc. Jakuba Zlámala; Rudolf Neumann (1862–1907), liberecký textilní průmyslník a Olga Neumannová (1870–1942) byli milovníky umění a shromáždili mimo jiné sbírku exlibris (17 000 kusů), která se zachovala v Severočeském muzeu v Liberci; oba byli židovského původu, paní Olga byla zavražděna v koncentračním táboře Treblinka v Polsku. Heraldické exlibris posledního opata kláštera Weißnau, Bonaventury Brema (1755–1818), popisuje článek W. Kainratha. Článek M. Gryksy se věnuje životu a umělecké tvorbě Hedwigy zum Tobel (1912–1985), jevištní výtvarnici a ilustrátorce; vytvořila rovněž grafická exlibris a novoročenky. H. R. Scheffer referuje o sjezdu SSPE v Táboře; jako ilustrace je připojen sjezdový grafický list od E. Haškové. Každý druhý pátek v měsíci (mimo červenec a srpen) mají rakouští sběratelé možnost se sejit v Café Ministerium ve Vídni.

■ **SELC-EXPRESS, Nr. 131 / Dezember 2025, Švýcarsko**

Sjezd SELC se konal 3. a 4. října 2025 v Bernu v uměleckém a kulturním centru PRO-GR, počet účastníků není uveden; v pátek navštívili účastníci výstavu Kirchner × Kirchner v místním Kunstmuseum, vystaveno bylo 65 malířských děl Ernsta Ludwiga Kirchnera (1880–1938). V sobotu dopoledne představila Michaela Mumenthalerová několik Kirchnerových exlibris a další cennosti ze své sbírky. Ročenka 2025, kterou účastníci obdrželi, byla věnována bernskému architektu a tvůrci exlibris Hansu

Eggimannovi. Ročenka 2026 bude věnována malíři, grafiku a ilustrátorovi Ernstu Georgu Rüeggovi (1883–1948) v souvislosti s konáním sjezdu SELC v Curychu 22. srpna 2026. *Farbenreichtum und Fantasie. Die Exlibris des Berner Grafikers, Malers und Architekten Hans Eggimann (1872–1929)* je název výše zmíněné ročenky 2025, která na 81 stranách obsahuje soupis exlibris H. Eggimanna s mnoha ilustracemi. Hans Christian Andersen (1805–1875) napsal 160 pohádek, které byly přeloženy do 120 jazyků; exlibris k nejznámějším z nich jsou v článku reprodukovány. Giovanni Boccaccio (1313–1375) – k 650. výročí úmrtí autora Dekameronu (100 novel) je v článku reprodukováno a popsáno šest exlibris vytvořených k jednotlivým novelám. Anna Stiefelová popisuje tři exlibris s motivem sv. Klause (sv. Niklaus von Flüe, 1417–1487), která vytvořil švýcarský malíř a grafik Carlo M. Cromer (1889–1964).

Lgh

STATISTICKÉ ÚDAJE O ČLENECH SSPE ZA ROK 2025

K 31. 12. 2025 měl spolek 296 individuálních členů (271 z Česka a 25 ze zahraničí). Českých kolektivních členů bylo 20 a z ciziny 1. Celkem 317 členů. Spolek měl na konci roku 2025 celkem 8 žijících čestných členů. Mezi členy spolku je 32 českých výtvarníků a 3 zahraniční.

Průměrný dovršený věk u českých členů v roce 2025 byl 67,21 let a u zahraničních 73,72 let.

Věková struktura českých členů: 18–29 let 3, 30–39 let 8, 40–49 let 24, 50–59 let 36, 60–69 let 66, 70–79 let 76, 80–89 let 52, 90–99 let 6.

Věková struktura zahraničních členů: 40–49 let 2, 50–59 let 1, 60–69 let 6, 70–79 let 5, 80–89 let 8, 90–99 let 3.

Členské zastoupení v českých krajích:

Praha 80 členů, Středočeský kraj 31, Jihočeský kraj 23, Plzeňský kraj 9, Karlovarský kraj 6, Ústecký kraj 6, Liberecký kraj 6, Královéhradecký kraj 24, Pardubický kraj 23, Kraj Vysočina 6, Jihomoravský kraj 23, Zlínský kraj 8, Olomoucký kraj 13 a Moravskoslezský kraj 13.

V průběhu roku 2025 zemřelo 11 členů, do spolku vstoupilo 10 nových členů, 6 členů ukončilo členství na vlastní žádost a 4 členům bylo členství zrušeno pro nezaplacení členských příspěvků. Počet individuálních členů se za rok snížil o 11 osob.

Výbor SSPE

Z DOPISŮ

Vážení členové, v roce 2021 vydal náš spolek *Soupis novoročenek Stanislava Kulhánka*, jehož jsem autorem. V současné době, kdy pracuji na soupisu volné grafiky Stanislava Kulhánka, jsem zjistil, že ve výše uvedené publikaci došlo k malé chybě. Na str. 7 u položky 68 se nejedná o reprodukci kresby (P1); je to lept, tj. C3, 90:130 s motivem krajiny z Krkonoš. Původní perokresba Krkonoše – Černá hora byla reprodukována až na pohlednici z roku 1957.

Jindřich Hotový

OPRAVA

Redakce Knižní značka se omlouvá, třem našim členům a jedné člence za nesprávné uvedení jejich letošního jubilea uveřejněného v Knižní značce 4/2025. Správné znění: Padesát **pět** let: 26. 1. Ing. Bartolomej RUDAS, 31. 1. Mgr. Alice FLORIANOVÁ, 21. 8. Mgr. Jaroslav ČADA, 26. 11. Zdeněk HÁSE.

VÝSTAVY

- **Galerie HOLLAR**, Smetanovo nábřeží 995/6, Staré Město, 110 00 Praha
 - 1. 4. – 26. 4. 2026 Gebauer, Aubrechtová
 - 6. 5. – 31. 5. 2026 Vzorem k volnosti
 - 3. 6. – 28. 6. 2026 Eden – Jan Bažant
 - 1. 7. – 2. 8. 2026 Sklenářova škola
- **Galerie Františka Peterky**, čp. 58, 391 75 Malšice
 - 13. 5. – 23. 6. 2026 Pavel Hlavatý, kresby, grafika, exlibris
 - 24. 6. – 25. 9. 2026 Karel Musil, grafika, exlibris
- **Galerie U Kellerů**, náměstí Kašpara Šternberka 68, 338 28 Radnice
 - 30. 3. – 10. 5. 2026 Cyril Bouda, volná grafika, exlibris, novoročenky
 - 11. 5. – 21. 6. 2026 Jiří Bouda, volná grafika, exlibris, novoročenky
- **Klášter Hejnice**, galerie, čp. 1, 463 62 Hejnice
 - květen – červen 2026 Alex Beran, grafiky

SETKÁNÍ

- 7.–9. 5. 2026 Výroční zasedání DEG, hotel Achat, Wetzlar
- 22. 8. 2026 Sjezdu SELC v Curychu, Debattierhaus Karl der Grosse
- 1.–6. 9. 2026 41. exlibris kongres FISAE, hotel Černé moře, Varna
- 25.–27. 9. 2026 Sjezd ÖEG, klášter Seitenstetten
- 16.–18. 10. 2026 Sjezd SSPE v Teplicích, hotel Panorama

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze 29. 11. 2025** se konala prezenčně v Praze v Absolutum Wellnes hotelu a byla řízená MUDr. Lubošem Vaňkem za účasti dalších tří členů výboru. Hostem byla Ing. M. Bayerová. Bylo diskutováno o organizaci sjezdu v Teplicích v roce 2026 a byly formulovány propozice. Valná hromada se bude konat 21. 3. 2026 v Domě dětí a mládeže Karlínské spektrum, Karlínské nám 7, Praha. Grafiku pro valnou hromadu vytvoří Karel Musil. Gratulační grafiku pro jubilanty v roce 2026 vytvoří Milan Bauer. Helena Kalná předá výboru sken své grafiky pro výzdobu pozvánky na valnou hromadu. Výbor schválil návrh Ladislava Bjačka na udělení čestného členství panu Jaroslavu Šulcovi za jeho dokumentační fotografickou činnost u příležitosti jeho devadesátých narozenin v roce 2026; slavnostní předání diplomu se uskuteční na valné hromadě.

■ **Výborová schůze 29. 1. 2026** se konala distančně za účasti všech členů výboru. Knižní značka a Sborník budou nadále vydávány v počtu 420 kusů. Výbor jedná o dodání příležitostných grafik s Helenou Kalnou, Pavlem Hlavatým a Zdeňkem Jandou. Přílohou Knižní značky 4/2026 budou slovníkové listy Jiřího Brázdy a Pavla Picha. Výbor vyčlení pro rok 2026 z příjmů z minulých let 100 000 Kč na vydání České exlibristické bibliografie autora J. Langhammera, současně bude žádáno o dotaci. Na valné hromadě 2026 budou jmenováni čestnými členy Marie Rumlarová, Jaroslav Šulc a Zdeněk Řehák. Redaktorem časopisu Knižní značka bude v roce 2026 J. Langhammer.

Výbor SSPE



JARNÍ SETKÁNÍ ČLENŮ A PŘÍZIVCŮ SSPE V LANŠKROUNĚ v sobotu 13. června 2026

Místo konání: foyer a sál zámku na nám. A. Jiráska 1, Lanškroun.

Program: 9–14 h – výměna exlibris a drobné grafiky.

14–16 h – přednáška Mgr. Ivany Mertové Pobucké

Václav Křupka a Klub přátel výtvarného umění, Mohelnice.

Stejnomenou publikaci bude možné zakoupit na místě.

Od 13 do 17 h – možnost individuální prohlídky výstavy

Minulost pod povrchem Koruny země. Průvodce lanškrounskou archeologií v galerii Městského muzea Lanškroun.

Vstupné na setkání 100 Kč.

Drobné občerstvení zajištěno.

Možnost parkování vozidel na náměstí A. Jiráska v prostoru před kostelem sv. Václava.

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10819 Ing. arch. Nikolay BRANKOV, Mylnerovka 2508/8, 160 00 Praha, 10820 JUDr. Ing. Bystrík BUGAN, Terronská 583/13, 160 00 Praha.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ PRO NEPLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ:** 10280 Miroslav POŠVIC z Prahy, 10639 Lenka RYCHTÁŘOVÁ z Opavy, 10796 Hana ŠNAJDROVÁ ze Smržovky.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10746 Mgr. Kateřina BARABÁŠOVÁ z Vacova, 10087 Ing. arch. Petr HAIMANN z Brna, 10789 Ing. Karel KLÍMEK z Prahy.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 30029 Luigi BERGOMI, Borgo San Nikolò, 23, I-32010 Alpago BL, Italy; 10093 Ing. Jan HAVLÍK, Domov důchodců, Rooseveltova 2141/51, 794 01 Krnov.

Výbor SSPE

Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.

Poštovní adresa:

Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

Webové stránky: www.sspe.cz.

Číslo účtu/Konto:

2501272505/2010 v CZK, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Číslo účtu/Konto:

2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Předseda: **Miroslav Petřík**, Tyršova 26, 375 01 Týn nad Vltavou.

E-mail: petrikjudo@seznam.cz. Mobil: 602 154 055.

Hospodářka a členská evidence: **Mgr. Jarmila Špačková**,

Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.

E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: langhammer.jan@quick.cz. Telefon: 377 265 076.

Redaktor Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku: **Ing. Ladislav Žák**,

Hrdličkova 2189/12, 148 00 Praha.

E-mail: zaking@volny.cz. Mobil: 602 211 704.

Archivářka: **Marta Novotná**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

E-mail: marta.no@seznam.cz. Mobil: 724 781 294.

Příloha:

Pozvánka a přihláška na sjezd SSPE 2026 v Teplicích.



KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 1/2026

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@quick.cz.

Redakční kruh: Bedřich Kocman, Mgr. Alois Sassmann, Ing. Ladislav Žák a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 420 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha, pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.

Rozesílá: ADISERVIS Praha.

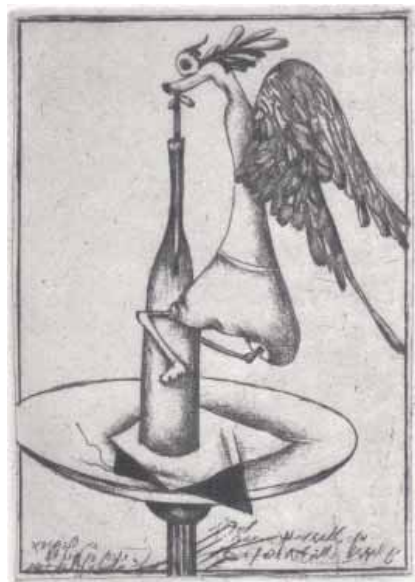
Toto číslo vyšlo 31. 3. 2026. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 5. 2026.



Zbigniew Kubiczka, X3, 2025



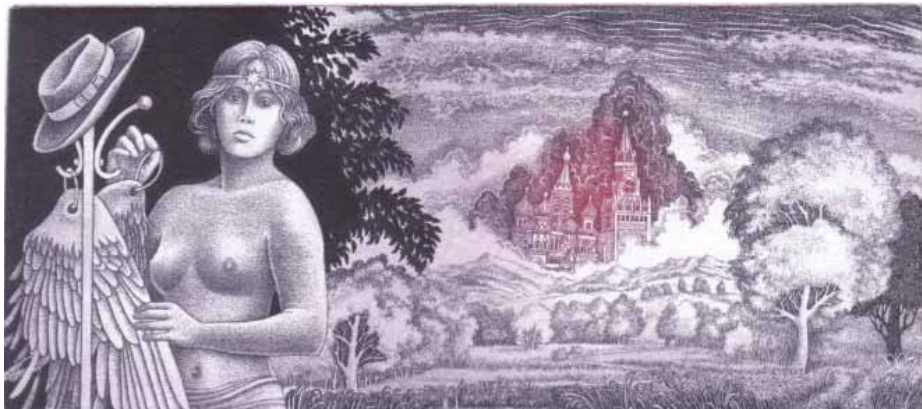
Martin Manojlín, PF J. Zima, X1+X3/4, 2025



Josef Werner, Žíznivý anděl, vlastní PF, C4+ruleta, 2025



René Řebec, PF 2026 K. Žižkovský, S1, 2026



*Josef Dudek, vlastní novoročenka, C3, 2026
Rok, co rok byl tady s námi do dvaceti šesti, ale teď musíme sami střežit svoje štěstí.*



Toto vydání Knižní značky lze stáhnout elektronicky pomocí přiloženého QR kódu.



Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:
Zdeněk Janda, Loterie osudu, CGD, 2024.